

Dominik Dubiel
Muzeum w Cieszynie

ROZMOWA KWALIFIKACYJNA W SZKOŁACH POMATURALNYCH Z PROFILEM FOTOGRAFICZNYM

Zgodnie z ustawą o systemie oświaty z 7 września 1991 r. szkoły policealne dają możliwość uzupełnienia średniego wykształcenia ogólnokształcącego o wykształcenie zawodowe.¹ Zasady przyjmowania do szkół policealnych dla młodzieży określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 maja 1992 r. w sprawie warunków przyjmowania uczniów do szkół publicznych.² Zgodnie z rozporządzeniem warunkiem przyjęcia do szkoły policealnej publicznej i niepublicznej z uprawnieniami szkoły publicznej jest ukończenie szkoły średniej stanowiącej podstawę programową danej szkoły (tj. liceum ogólnokształcącego). O przyjęciu kandydata do szkoły decyduje pozytywny wynik egzaminu wstępnego lub rozmowy kwalifikacyjnej.

Dokonana analiza warunków decydujących o przyjęciu do szkół policealnych, kształcących w zakresie fotograficznym (fotograf, fototechnik, technik fotograf, foto, fotografia — taki jest wykaz tytułu zawodowego przy tym samym programie nauczania 2109) wykazała, że we wszystkich wspomnianych szkołach wybrano rozmowę kwalifikacyjną jako podstawową formę przyjęcia do szkoły.

Rozmowa kwalifikacyjna jest terminem różnie rozumianym przez poszczególne szkoły. Raz oznacza nie sprawiającą większych trudności rozmowę o powodach, dla których kandydat decyduje się na kształcenie w szkole, innym razem pod pojęciem tym kryje się normalny egzamin z konkretnych zagadnień.³ Szkoły, o których mowa w informatorach dla kandydatów nie podają charakteru i zakresu tematycznego rozmów kwalifikacyjnych. Wyjątek stanowi Studium Fotografii Profesjonalnej z Poznania, w którym rozmowa kwalifikacyjna prowadzona jest na tematy techniki, estetyki, historii fotografii oraz zestawu autorskiego, który kandydat przynosi z sobą (10 prac fotograficznych). W niektórych szkołach zdarzają się przypadki, w których rozmowa kwalifikacyjna sprowadza się tylko do sprawdzenia kompletu dokumentu i zadania pytania o motyw

¹ Dz. U. nr. 95, poz 425 z późniejszymi zmianami.

² Dz. U. nr 42, poz. 86.

³ *Informator dla maturzystów 99*, Perspektywy Press, Warszawa 1999, s. 11.

kształcenia, czasem o zainteresowania. W tym przypadku rozmowy prowadzą przypadkowi nauczyciele nie związani z kierunkiem fotograficznym.

Nie można zaprzeczyć, że wielu nauczycieli-egzaminatorów dokłada starań, aby poznać należycie i ocenić sprawiedliwie stan przygotowania kandydatów do szkół pomaturalnych.⁴ Ale nie zawsze tak jest. Często egzaminatorom brak pozytywnej motywacji, jak i przygotowania pedagogicznego w tym zakresie. Stosują utarte wzory, zadając przypadkowe pytania w zależności np. od nastroju, stopnia wyczerpania tematyki itp. Taki dobór pytań pozwala na odkrycie jedynie „powierzchni” stanu wiedzy kandydata. Na rozmowę często poświęca się nie więcej jak 10 minut. Poznanie przygotowania kandydata bywa raczej impresją niż solidną diagnozą jego wiedzy. Na ogół nawyki zadawania stereotypowych zestawów pytań (z czego prowadzący rozmowę zazwyczaj nie zdaje sobie sprawy) stanowią często materiał do anegdot krążących wśród uczniów. Następstwa są jednak ważne. Kandydaci, znając takie stereotypy, próbują lawirować i mogą mieć szansę pomyślnego wyniku większe niż koledzy nastawieni na opanowanie w całości materiału. Bardzo często wpływ mają okoliczności subiektywne, jak samopoczucie egzaminatora, stan zmęczenia i znużenia, stan zdrowia czyli fizyczne uwarunkowania, stany uczuciowe, poniekąd również wrażliwość na aparycję kandydatów -tek (uroda, defekty w budowie i wyglądzie zewnętrznym, czystość) itp.

Czym zatem powinna być rozmowa kwalifikacyjna w naszym przypadku? Jakie problemy powinny zostać postawione u podstaw tego zagadnienia? Czy rozmowa kwalifikacyjna powinna być sprawdzianem poziomu wiedzy z zakresu fotografii czy wiedzy ogólnej. Jak kształtują się zainteresowania i motywacje kandydata w problematyce przedmiotu? Jak sprawdzić jego zdolności, jaką miarką? W jakim stopniu posiadane przez kandydata zdolności manualne i ogólne predysponują go do wykonywania zawodu?

Warto wyraźnie jeszcze raz zaznaczyć rozgraniczenie między egzaminem wstępnym (sprawdzenie wiedzy) a rozmową kwalifikacyjną. Rozmowa kwalifikacyjna w szkołach policealnych z profilem fotograficznym lub posiadających kierunek fotografii, powinna umożliwić jak najpełniejszą bezstresową prezentację kandydata, jego osobowość, talent, osiągnięcia twórcze oraz jego oczekiwania. Powinna być materiałem dydaktycznym dla nauczycieli w dalszej pracy ze słuchaczami. Podejmując próbę uporządkowania zagadnienia rozmów kwalifikacyjnych w aspekcie praktycznych doświadczeń kolegów ze szkół fotograficznych, teoretycznych rozważań tego zagadnienia, spróbujmy przedstawić zakres tematyczny. Rozmowa Kwalifikacyjna powinna obejmować problematykę:

- podstawowe wiadomości o kierunku kształcenia,
- motywację wyboru kierunku kształcenia,

⁴ J. Pieter, *Egzamin obiektywny*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1973, s. 14.

- ogólna dojrzałość do dalszego kształcenia,
- ogólna wiedza o sztuce i kulturze,
- podstawowa znajomość literatury z zakresu fotografii,
- przedstawienie własnego zestawu prac (format 18 x 24 cm)⁵,
- krytyczne omówienie wybranego fotogramu z zestawu szkoły,
- charakterystykę wskazanego zjawiska w zakresie upowszechniania fotografii (galerie, prasa, usługi, sklepy, literatura itp.), własny stosunek do zagadnienia.

Zasygnalizowany problem rozmów kwalifikacyjnych, traktowany marginalnie przez literaturę pedagogiczną, wymaga podjęcia szerszych badań. Szczególnie na kierunku zawodowym istnieje konieczność wsparcia psychologicznego zagadnienia przydatności kandydata. Istnieje wreszcie konieczność opracowania szczegółowego kompendium wiedzy z tego zakresu dla nauczycieli prowadzących rozmowy kwalifikacyjne.

Bibliografia

- Gruszkowska M., *Stres egzaminacyjny u studentek pedagogiki*, „Psychologia Wychowawcza”, WSiP, Warszawa 1999, t. XLII, nr 4.
- Informator dla kandydatów na studia stacjonarne, zaoczne i wieczorowe w Uniwersytecie Śląskim w Roku akademickim 1999/2000*, UŚ, Katowice 1999.
- Informator dla kandydatów na studia w roku akademickim 1999/2000*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 1999.
- Informator dla kandydatów na studia wyższe w roku akademickim 1999/2000*, Perspektywy Press, Warszawa 1999.
- Informator dla maturzystów 99*, Perspektywy Press, Warszawa 1999.
- Niemirow B., *O potrzebie badań dydaktycznych i uczenia się ich metodologii*, „Edukacja”, WSiP, Warszawa 1998, nr 1(61),

⁵ O konieczności przyniesienia na rozmowę kwalifikacyjną zestawu 10 prac o dowolnej tematyce, w formacie 18 x 24 cm, wykonanych przez kandydata, należy poinformować w informacjach o szkole i kierunku kształcenia.

Ogólnopolski informator dla kandydatów na studia oraz do szkół policealnych w roku akademickim 1999/2000, Akademicka Oficyna Wydawnicza, Lublin 1999.

Pieter J., *Egzamin obiektywny*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1973.

Pieter J., *Oceny i wartości*, Wydawnictwo, „Śląsk”, Katowice 1973.

Racinowski S., *Problemy oceny szkolnej*, WSiP, Warszawa 1966.

Słownik języka polskiego, PWN, Warszawa 1981.

Wilgocka-Okoń B., *Dojrzałość szkolna czy dojrzałość szkoły – dylematy „progu szkolnego”*, „Edukacja”, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999, nr 1(65),